

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI FANLAR AKADEMIYASI
MINTAQAVIY BO‘LIMI
XORAZM MA‘MUN AKADEMIYASI**

**XORAZM MA‘MUN
AKADEMIYASI
AXBOROTNOMASI**

Axborotnoma OAK Rayosatining 2016-yil 29-dekabrda 223/4-son qarori bilan biologiya, qishloq xo‘jaligi, tarix, iqtisodiyot, filologiya va arxitektura fanlari bo‘yicha doktorlik dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan

**2024-12/2
Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi
2006 yildan boshlab chop qilinadi**

Xiva-2024

Bosh muharrir:

Abdullayev Ikram Iskandarovich, b.f.d., prof.

Bosh muharrir o‘rinbosari:

Hasanov Shodlik Bekpo‘latovich, k.f.n., k.i.x.

Tahrir hayati:

<i>Abdullayev Ikram Iskandarovich, b.f.d., prof.</i> <i>Abdullayeva Muborak Maxmusovna, b.f.d., prof.</i> <i>Abduhalimov Bahrom Abduraximovich, t.f.d., prof.</i> <i>Agzamova Gulchexra Azizovna, t.f.d., prof.</i> <i>Aimbetov Nagmet Kalliyevich, i.f.d., akad.</i> <i>Ametov Yakub Idrisovich, b.f.d., prof.</i> <i>Babadjanov Xushnut, f.f.n., prof.</i> <i>Bobojonova Sayyora Xushnudovna, b.f.n., dos.</i> <i>Bekchanov Davron Jumanazarovich, k.f.d.</i> <i>Buriyev Xasan Chutbayevich, b.f.d., prof.</i> <i>Gandjayeva Lola Atanazarovna, b.f.d., k.i.x.</i> <i>Davletov Sanjar Rajabovich, tar.f.d.</i> <i>Durdiyeva Gavhar Salayevna, arx.f.d.</i> <i>Ibragimov Baxtiyor To‘laganovich, k.f.d., akad.</i> <i>Izzatullayev Zuvayd, b.f.d., prof.</i> <i>Ismailov Is‘haqjon Otabayevich, f.f.n., dos.</i> <i>Jumaniyozov Zoxid Otaboyevich, f.f.n., dos.</i> <i>Jumanov Murat Arepbayevich, b.f.d., prof.</i> <i>Kadirova Shaxnoza Abduxalilovna, k.f.d., prof.</i> <i>Qalandarov Nazimxon Nazirovich, b.f.f.d., k.i.x.</i> <i>Karabayev Ikramjan Turayevich, q/x.f.d., prof.</i> <i>Karimov Ulug‘bek Temirbayevich, DSc</i> <i>Kurbanbayev Ilhom Jumanazarovich, b.f.d., prof.</i> <i>Kurbanova Saida Bekchanovna, f.f.n., dos.</i> <i>Qutliyev Uchqun Otoboyevich, f-m.f.d.</i> <i>Lamers Jon, q/x.f.d., prof.</i> <i>Maykl S. Enjel, b.f.d., prof.</i> <i>Maxmudov Raufjon Baxodirovich, f.f.d., k.i.x.</i> <i>Mirzayev Sirojiddin Zayniyevich, f-m.f.d., prof.</i> <i>Matniyozova Hilola Xudoyberganovna, b.f.d., prof.</i>	<i>Mirzayeva Gulnara Saidarifovna, b.f.d.</i> <i>Pazilov Abduvayit, b.f.d., prof.</i> <i>Razzaqova Surayyo Razzoqovna, k.f.f.d., dos.</i> <i>Ramatov Bakmat Zaripovich, q/x.f.n., dos.</i> <i>Raximov Raxim Atajanovich, t.f.d., prof.</i> <i>Raximov Matnazar Shomurotovich, b.f.d., prof.</i> <i>Raximova Go‘zal Yuldashovna, f.f.f.d., dos.</i> <i>Ro‘zmetov Baxtiyar, i.f.d., prof.</i> <i>Ro‘zmetov Dilshod Ro‘zimboyevich, g.f.n., k.i.x.</i> <i>Sadullayev Azimboy, f-m.f.d., akad.</i> <i>Salayev San‘atbek Komilovich, i.f.d., prof.</i> <i>Saparbayeva Gulandam Masharipovna, f.f.f.d.</i> <i>Saparov Kalandar Abdullayevich, b.f.d., prof.</i> <i>Safarov Alisher Karimdjaniyevich, b.f.d., dos.</i> <i>Sirojov Oybek Ochilovich, s.f.d., prof.</i> <i>Sobitov O‘lmasboy Tojxmedovich, b.f.f.d., k.i.x.</i> <i>Sotipov Goyipnazar, q/x.f.d., prof.</i> <i>Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, b.f.d., akad.</i> <i>Xolliyev Askar Ergashevich, b.f.d., prof.</i> <i>Xolmatov Baxtiyor Rustamovich, b.f.d.</i> <i>Cho‘ponov Otanazar Otojonovich, f.f.d., dos.</i> <i>Shakarboyev Erkin Berdikulovich, b.f.d., prof.</i> <i>Ermatova Jamila Ismailovna, f.f.n., dos.</i> <i>Eshchanov Ruzumboy Abdullayevich, b.f.d., prof.</i> <i>O‘razboyev G‘ayrat O‘razaliyevich, f-m.f.d.</i> <i>O‘rozboyev Abdulla Durdiyevich, f.f.d.</i> <i>Hajiyeva Maqsuda Sultonovna, fal.f.d.</i> <i>Hasanov Shodlik Bekpo‘latovich, k.f.n., k.i.x.</i> <i>Xudayberganova Durдона Sidiqovna, f.f.d.</i> <i>Xudoyberganov Oybek Ikromovich, PhD, k.i.x.</i>
--	--

Xorazm Ma‘mun akademiyasi axborotnomasi: ilmiy jurnal.-№12/2 (123), Xorazm Ma‘mun akademiyasi, 2024 y.

ISSN 2091-573 X

Muassis: O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi mintaqaviy bo‘limi – Xorazm Ma‘mun akademiyasi

УЎК 332.146.2:330.131

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ИННОВАЦИОН ИНФРАСТРУКТУРАСИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ АСОСЛАРИ**

*Узайдуллаев Шерзод Шукуруллаевич, ўқитувчи, Гулистон давлат университети,
Гулистон sherzod86@mail.ru +998882783292*

Аннотация. Мамлакатимиз ҳамда жамиятимизнинг замон талаблари даражасида ривожланишини илм-фансиз тасаввур қилиш қийин. Илм-фан тараққиётида фундаментал тадқиқотлар муҳим аҳамият касб этади. Айнан улар орқали янги билимлар ўзлаштирилади ва назариялар шакллантирилади. Келгуси амалий тадқиқотлар ва инновацион ишланмалар учун мустаҳкам асос яратилади. Мамлакатимизда инновацион тараққиёт йўлида тўсиқ бўлаётган омиллар сирасига ИТТКИ мутахассисларининг бозор талабларига анъанавий тарзда эътиборсиз муносабатда бўлишлари, молиялаштириш механизмларининг эскирганлиги, илмий-муҳандислик ишларини ташкил қилишнинг ҳануз эскича қолипда эканлиги, эски типдаги идораларнинг устун мавқега эга бўлиб қолаётганлиги кабиларни киритишимиз мумкин.

Калит сўзлар: инновацион инфратузилма, технопарк, инновацион-технологик марказлар, технологиялар трансфери марказлари.

Аннотация. Развитие нашей страны и общества на уровне современных требований сложно представить без науки. Фундаментальные исследования играют важную роль в развитии науки. Именно через них приобретаются новые знания и формируются теории. Будет создан прочный фундамент для будущих прикладных исследований и инновационных разработок. К числу факторов, являющихся препятствиями для инновационного развития в нашей стране, можно отнести традиционное пренебрежение специалистов ИТТКИ к требованиям рынка, устаревшие механизмы финансирования, еще устаревшую организацию научно-технической работы, устаревшие офисы стиля остаются в доминирующем положении.

Ключевые слова: инновационная инфраструктура, технопарк, инновационно-технологические центры, центры трансферта технологий.

Abstract. It is difficult to imagine the development of our country and society at the level of modern requirements without science. Basic research plays an important role in the development of science. It is through them that new knowledge is acquired and theories are formed. A solid foundation will be created for future applied research and innovative developments. Among the factors that are obstacles to innovative development in our country are the traditional neglect of ITC specialists to market requirements, outdated financing mechanisms, still outdated organization of scientific and technical work, outdated style offices remain in a dominant position.

Keywords: innovative infrastructure, technology park, innovation-technological centers, technology transfer centers.

Кириш. Миллий инновацион тизимнинг муҳим таркибий қисми инновацион инфратузилма, илмий-тадқиқот натижаларини тижорат нуктаи назаридан жозибадор маҳсулотларга айлантириш (ИТТКИ натижаларини тижоратлаш-тириш)га ёрдам берадиган институт ва ташкилотлардир. Бундай инфратузил-манинг мавжудлиги дунёнинг барча ривожланган мамлакатларида миллий инновацион тизимларни яратишнинг энг муҳим тамойилларидан бири ҳисобланади. Инновацион инфратузилма - турли ресурсларни осонлик билан қўлга киритиш имконини берувчи ва инновацион жараён иштирокчиларига инновацион маҳсулотларни яратиш, уларни бозорга олиб чиқиш бўйича хизматлар кўрсатувчи барча қуйи тизимларнинг мажмуидир.

Адабиётлар шарҳи. Ўзбекистон Республикасининг инновацион инфраструктурасини ривожлантириш масаласи замон талабларига жавоб бериш мақсадида долзарб ва муҳим мавзулардан бири ҳисобланади. Инновацион инфратузилманинг иқтисодиётдаги ўрни ва ривожланиши бўйича бир қатор тадқиқотлар мавжуд бўлиб, улар турли хил жараёнларни

ўрганиб, инновацияларни жорий қилиш ва уларнинг иқтисодийга таъсири ҳақида аниқ тасаввур ҳосил қилиш имконини беради.

Инновацион инфратузилма, аввало, янги технологиялар ва ишлаб чиқариш усуллари қўллаш учун зарур шарт-шароитлар ва механизмларни яратишга қаратилган тизимдир. Адабиётларда [9] инновацион инфратузилманинг умумий тушунчаси турли йўналишларда, жумладан, технопарклар, бизнес-инкубаторлар ва техногигант кластерлар орқали амалда татбиқ этилишини кўрсатади. Муҳимдирки, инновацион инфратузилманинг ривожланиши иқтисодийнинг ҳар бир соҳасига турли даражада таъсир кўрсатади, хусусан, саноат, ахборот технологиялари ва агроиндустрия соҳаларида.

Ўзбекистонда инновацион инфратузилманинг ривожланиши ҳақидаги тадқиқотлар давлатнинг технологиялар ва тадқиқотлар соҳасидаги стратегиясини таҳлил қилишга қаратилган. Ўзбекистон Республикасининг давлат сиёсатининг асосий йўналишларидан бири инновацион технологияларни ривожлантириш ва уларни амалиётга татбиқ этишдир [9]. Ўзбекистондаги технопарклар, илм-фан ва таълим марказларининг ривожланиши, шунингдек, инвестициялар ва давлат ишлаб чиқаришлари орқали инновацион экосистемаларни шакллантириш бўйича амалга оширилаётган тадбирлар кўрсатиб ўтилган. Масалан, Хоразмдаги инновацион кластер ва Самарқанд технопарки инновацион тараққиётга қаратилган лойиҳаларнинг самарадорлигини оширишда муҳим роль ўйнамоқда.

Инновацион инфратузилманинг глобал ривожланиш ҳолатини таҳлил қилиш жуда муҳим. Дунёнинг етакчи иқтисодий давлатларида, хусусан, АҚШ, Япония ва Германияда инновацион инфратузилманинг ривожини уларнинг иқтисодий ўсишини таъминлашда асосий омил бўлиб келган. Масалан, Америка Қўшма Штатларида Silicon Valley технопаркининг ютуқлари, инновацион бизнес моделларнинг ривожланиши ва янги технологиялар ишлаб чиқариш соҳага кенг жорий қилиниши ҳақида кўплаб тадқиқотлар мавжуд [10]. Европа Иттифоқи мамлакатларида ҳам инновацион инфратузилманинг ривожини катта аҳамият касб этади, уларнинг инновацион кластерлар орқали тараққиётни йўлга қўйиш йўналишлари, хусусан, Германиядаги “Industry 4.0” ташаббуси самараларини кўрсатиш мумкин.

Инновацион инфратузилманинг иқтисодийга, хусусан, иш ўринларини яратиш, саноатнинг юқори технологияларга ўтишини рағбатлантириш ва умумий иқтисодий ўсишга кўрсатган таъсирини таҳлил қилиш муҳимдир. Бир қатор тадқиқотлар [7; 8] инновацион инфратузилманинг иқтисодийга ўзгаришлар киритиш, ишлаб чиқаришда янги маҳсулотлар ва хизматларни яратиш орқали иқтисодий ўсишни рағбатлантириш хусусиятини таъкидлайди. Ўзбекистондаги инновацион дастурлар ва давлатнинг мақсадга йўналтирилган сиёсатлари бу соҳага давлат ва хусусий секторнинг ҳамкорлигини янада кучайтиришга ёрдам бермоқда.

Илмий адабиётларда инновацион инфратузилманинг ривожланиши учун янги усуллар, жумладан, рақамли трансформация ва ёш тадбиркорлар учун янги имкониятлар яратиш ҳақида ҳам кўп ўрганишлар мавжуд. Мазкур соҳадаги тадқиқотлар, хусусан, ахборот технологиялари ва саноат 4.0 соҳаларида ривожланишни кўрсатади [10]. Бу, ўз навбатида, Ўзбекистондаги тадбиркорлик муҳитини ривожлантириш ва инновацион фикрлашга асосланган иқтисодий стратегияларни ишлаб чиқиш учун муҳим аҳамиятга эга.

Тадқиқот методологияси. Инновацион инфратузилманинг қуйидаги қуйи тизимларини алоҳида ажратиб кўрсатишимиз мумкин:

1. Ишлаб чиқариш-технологик инфратузилма.
2. Молиявий инфратузилма.
3. Эксперт-маслаҳат инфратузилмаси.

Ҳар бир қуйи тизимнинг институт ва ташкилотлари мажмуи қуйидаги 1-расмда акс эттирилган. Жаҳон тажрибаси шуни кўрсатадики, инновацияларни ишлаб чиқариш соҳасида нафақат йирик йирик корпорациялар, балки кичик инновацион фирмалар ҳам фаоллик кўрсатадилар.

1-расм. Технопаркларнинг инновацион экотизими

Мамлакатимиз ва жамиятимизнинг замон талаблари даражасида ривожланишини илм-фансиз тасаввур қилиш қийин. Илм-фан тараққиётида фундаментал тадқиқотлар муҳим аҳамият касб этади. Айнан улар орқали янги билимлар ўзлаштирилади ва назариялар шакллантирилади. Келгуси амалий тадқиқотлар ва инновацион ишланмалар учун мустаҳкам асос яратилади. Мамлакатимизда инновацион тараққиёт йўлида тўсиқ бўлаётган омиллар сирасига ИТТКИ мутахассисларининг бозор талабларига анъанавий тарзда эътиборсиз муносабатда бўлишлари, молиялаштириш механизмларининг эскирганлиги, илмий-муҳандислик ишларини ташкил қилишнинг ҳануз эскича қолипда эканлиги, эски типдаги идораларнинг устун мавкега эга бўлиб қолаётганлиги кабиларни киритишимиз мумкин. Шу билан бирга, ишлаб чиқариш-технологик ва ахборот инфратузилмалари етарлича ривожланмаган, тижоратлаштириш учун зарур бўлган лицензиялаш, сертификатлаш ва патентлаш жараёнлари ортиқча бюрократлаштириб юборилган. Шу муносабат билан, Ўзбекистонда юқори технологияли бизнес ва технологияларни тижоратлаштириш соҳасида ишламоқчи бўлган хорижий мутахассислар биринчи навбатда қуйидаги тўсиқларга эътибор беришади:

- малакали менежерларнинг етишмаслиги;
- маҳаллий компанияларда коррупциянинг мавжудлиги ва уларда шаффофлик даражасининг пастлиги;
- юқори технологияли маҳсулотларни импорт ва экспорт қилишга тўсиқ бўлувчи божхона тартиби;
- инфратузилма тармоқлари ривожланиш даражасининг талаб даражасида эмаслиги.

Буларнинг барчаси, ҳозирги вақтда бозор иқтисодиётига ўтиш йўлидан бораётган мамлакатлар учун хос бўлган эски маъмурий-буйруқбозлик тизимининг ва бозор иқтисодиётига хос бўлган янги инновацион тизимнинг элементларини ўзида мужассам этган ўтиш типдаги инновацион тизимнинг мамлакатимизда амалда эканлигидан далолат беради. Мамлакатимизда миллий инновацион тизимни яратиш, инновацион жараёнларнинг тўла-тўқис амалга ошишини таъминлаш учун зарурий шарт-шароитларни яратиш борасида сўнгги йилларда тизимли ислохотлар амалга оширилмоқда. Аммо амалга оширилаётган ислохотларнинг ижобий самараси ҳақида гапиришга ҳали эрта. Хусусан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 майда қабул қилинган “Фаол тадбиркорлик ва инновацион фаолиятни ривожлантириш учун шарт-шароитларни яратиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарорида [5] мамлакатда фаол тадбиркорлик ва инновацион

фаолиятни ривожлантириш учун шарт-шароитларни янада яхшилашга тўсқинлик қилувчи, қуйидаги қатор тизимли муаммолар мавжудлиги таъкидлаб ўтилади:

биринчидан, ҳудудларнинг мавжуд ресурс базаси ва салоҳиятини ҳисобга олган ҳолда илғор ва замонавий инновацион ишланмалар, технологик лойиҳалар-стартаплар ва инновациялар бозорини тизимли таҳлил қилиш йўлга қўйилмаган;

иккинчидан, инновацион лойиҳалар-стартапларга инвестицияларни жалб этиш, ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш соҳасига инновацияларни фаол жорий қилувчи иқтидорли тадбиркорлар фаолиятига қўмаклашиш ва мувофиқлаштириш ишлари лозим даражада амалга оширилмаяпти;

учинчидан, инновацион ривожланиш соҳасида, айниқса, жойларда ишбилармонлик муҳити паст даражада, шунингдек, инновацион ва муваффақиятли технологик лойиҳалар-стартапларни ишлаб чиқиш ва илгари суриш бўйича зарур кўникмаларга эга тадбиркорларнинг етишмовчилиги сақланиб қолмоқда;

тўртинчидан, инновацион ғоялар, ишланмалар ва технологияларнинг маълумотлар базаси мавжуд эмас, янги ресурсларни яратиш ва тажрибани бизнес-тузилмаларга ўтказиш амалиёти ривожланмасдан қолмоқда.

Технопарк. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йилдаги “Тошкент шаҳрининг Яшнобод ва Олмазор туманларида технопарклар ташкил этиш тўғрисида”ги Қарорида Тошкент шаҳрининг Олмазор ва Яшнобод туманларида инновацион жараёнларни ташкил этишнинг энг илғор шаклларида бири сифатида технопарклар фаолиятини йўлга қўйишга алоҳида урғу берилган [3].

2-расм. Технопарклар фаолиятининг асосий мазмуни.

"Яшнобод" технопарки қуйидаги йўналишлар бўйича илмий тадқиқотлар ва амалий ишланмалар билан шуғулланади:

- кимёвий технология, биотехнология, фармацевтика ва тиббий биотехнология, ўсимликларни ҳимоя қилиш воситалари;
- материалшунослик, металлни қайта ишлаш технологиялари, сейсмик қаршилик, қурилиш материаллари;
- озиқ-овқат саноати;

Ушбу тузилмаларни яратишдан кўзланган асосий мақсад инновацион соҳада ўз бизнесини бошловчиларни қўллаб-қувватлаш борасида инновацион муҳитни шакллантиришдан иборатдир. Мазкур тузилмалар фаолиятининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

- инновацион технологияларни яратиш ва уларни тижорат билан таъминлаш учун компаниялар ва тадбиркорларни рағбатлантириш;

• кичик ва ўрта инновацион компанияларнинг мустақил тарзда оёққа туриб олишларига кўмаклашиш;

• ушбу маҳсулотга бўлган минтақа ва мамлакат бозорларининг эҳтиёжини тўлақонли қондириш мақсадида илмий-техник маҳсулотларнинг сотиш бозорларига изчил ўтказилишини таъминлаш.

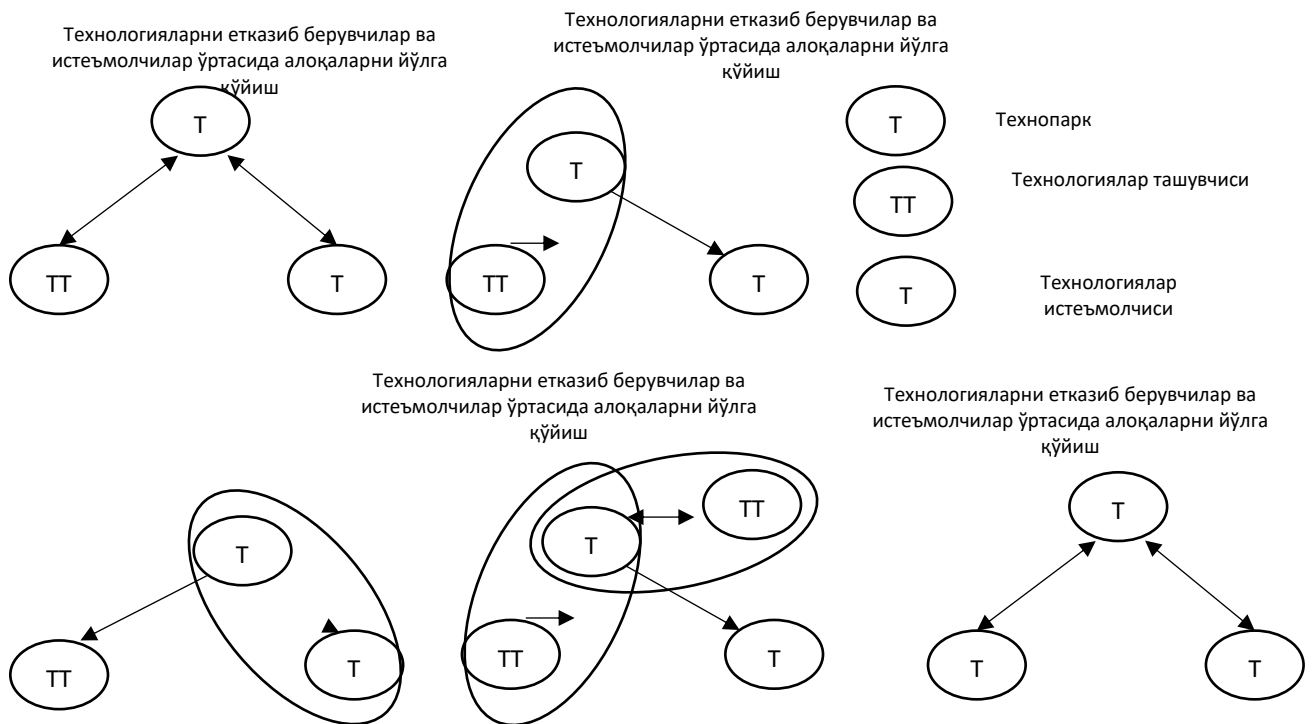
Технопарк ўз резидентларига муайян инфратузилма хизматлари ва объектларини тақдим этади:

1. барча керакли жиҳозлар билан жиҳозланган офис бинолари, интернет, телекоммуникация, музокаралар ўтказиш хоналари, конференц-зал;

2. тадқиқот ва ҳисоблаш учун керакли ускуналар билан жиҳозланган лабораториялар шаклидаги умумий имкониятлар;

3. резидентлар эркин мулоқот қилишлари мумкин бўлган кенг ҳажмли бинолар. Бундай биноларнинг мавжудлиги инновацион компанияларнинг биргаликда фаолият кўрсатишидан кутилаётган синергетик самарани янада оширишда муҳим ўрин тутади, бу эса ўз моҳиятига кўра технопарк фаолиятининг асосий вазифаларидан бири саналади. IdeaLabларнинг зарур эканлигини Том Аллен “Технологиялар оқимини бошқариш” номли ўз илмий –асарида изоҳлаб беради. Унинг фикрига кўра, иккита инсон ўртасидаги муносабатларнинг самарадорлиги улар орасидаги масофага боғлиқ бўлиб, масофа 50 фут (15,2м)дан ошса, мулоқотлар самардорлиги 7%дан ошмайди;

Таҳлил ва натижалар. Технопарклар резидентлари ва иштирокчилари ўртасидаги алоқаларни қуйидагича тасаввур қилишимиз мумкин:

3-расм. Технопарк иштирокчилари ўртасидаги ўзаро алоқаларнинг йўлга қўйилиши

Айниқса, чекланган ходимлар сони ва лойиҳанинг илмий-техник жиҳатларига алоқадор бўлмаган соҳаларда мутахассисларнинг етишмаслиги туфайли кичик корхоналар қўллаб-қувватлашга муҳтож. Технопарклар кичик инновацион корхоналар учун бир қатор хизматларни кўрсатишлари кўзда тутилган. Улар янги маҳсулотни жорий этиш концепциясининг инновацион салоҳиятини аниқлаш, техник жиҳатдан ғояни амалга оширишга ва янги маҳсулотни ишлаб чиқишга, янги маҳсулотнинг саноатда амалда қўлланилишига ва ишлаб чиқаришга тайёрлигини аниқлашга кўмак бериши лозим. Бунга албатта, моддий-техник, ижтимоий-маданий, хизмат кўрсатиш ва молиявий базани яратиш орқали эришилади. Технопаркларда яратилаётган қўшилган қиймат занжири ҳақида тўлиқроқ

тушунчага эга бўлиш учун иловада келтирилган 1-чизмага эътибор қаратишингизни сўраймиз. Мазкур чизма таҳлили шуни кўрсатадики, университетлар миқёсида технопарклар фаолиятини йўлга қўйиш, нафақат олий таълим муассасаларининг моддий-техник базасини мустаҳкамлашга, шу билан бир қаторда инновацион ишланмалар ва маҳсулотларни яратиш орқали ҳудудий ривожланишга катта хизмат қилади.

Инновацион-технологик марказлар. Инновацион-технологик марказларни ҳам бизнес-инкубаторлар оиласига киритишимиз мумкин, чунки улар ҳам худди бизнес-инкубаторлар каби фаолият кўрсатадилар ва фан сиғимли корхоналарни қўллаб-қувватлайдилар.

Инновацион-технологик марказларнинг энг муҳим жиҳати шундан иборатки, улар ўз моҳиятига кўра шаклланган ва бутунги кунда фаолият кўрсатаётган кичик инновацион корхоналарни қўллаб-қувватловчи тузилма ҳисобланади. Уларнинг асосий фаолият йўналишлари бўлиб қуйидагилар ҳисобланади:

- фирмаларнинг ташкил этилиши, ўсиши ва ривожланишига кўмаклашиш;
- ҳудудда инновацион фаолиятнинг тараққиётига кўмаклашиш;
- саноат ва тадқиқотчилар ўртасида ҳамкорлик ва кооперацияни йўлга қўйиш;
- ахборот таъминоти соҳасида фан сиғими юқори бўлган фирмаларга хизмат кўрсатиш;
- менежмент соҳасида ходимларни тайёрлаш ва ўқитиш;

Инновацион ғоялар, ишланмалар ва технологиялар марказлари ўз фаолиятини тижорат асосида амалга оширишлари ва ташкил этилган пайтдан бошлаб беш йил муддатга барча турдаги солиқларни тўлашдан озод этилишлари белгилаб қўйилди. Юқорида тилга олиб ўтилган Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори асосида қуйидагилар марказларнинг асосий вазифалари этиб белгилаб берилди:

ишлаб чиқариш ва хизматларнинг янги ва замонавий турларини яратиш мақсадида ҳудудларнинг салоҳияти ва ресурс базаларини чуқур тадқиқ қилиш;

инновацион ғоялар, ишланмалар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш мақсадида инновацион менежментни ривожлантириш;

инвесторлар ва инновацион маҳсулот (иш, хизмат)лар истеъмолчиларини қидириб топиш ишларини, жумладан, инновацион инфратузилма субъектлари ўртасида кооперацияни ривожлантириш орқали ташкил этиш;

инновацион фаолиятни амалга ошириш масалалари бўйича манфаатдор шахсларнинг кенг доирасига маслаҳат бериш, аҳоли ва тадбиркорлик субъектлари ўртасида инновацион ғоялар, ишланмалар ва технологияларни оммалаштиришга қаратилган реклама ва кўргазма тадбирларини ташкил этиш.

Хулоса сифатида тизимни ривожлантиришнинг қуйидаги шартлари қайд этилади:

1. Интеллектуал фаолият натижаларини ҳимоя қилиш стратегиясини ишлаб чиқиш ва инновацион фаолиятнинг илк босқичларидаёқ, интеллектуал фаолият натижаларидан фойдаланишнинг режалаштирилаётган тартибига мувофиқ, интеллектуал фаолият натижаларини ҳимоя қилишнинг мақбул шакллари белгилаб олиш;

2. Давлат стандартлари асосида патент тадқиқотларини ўтказиш (хўжалик фаолияти объектларининг ривожланиш тенденциялари ва техник даражасини, уларнинг патентга лаёқатлилигини, рақобатбардошлилигини ва патент софлигини тадқиқ қилиш);

3. Интеллектуал мулкни ҳимоя қилиш масалалари бўйича барча ахборот-таҳлилий ва консалтинг ишларини олиб бориш. Бу вазифа турли тренинглар, семинарлар, менторлик дастурларини ташкил этиш, ахборот материалларини нашр этиш, тарқатиш ва бошқалар орқали амалга оширилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сон фармонида 1-илова “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегияси”.

2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг 2018 йил 28 декабрдаги Олий Мажлисга Мурожаатномаси.

3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 05 июндаги ПФ-5068 сонли “Тошкент шахрининг Яшнобод туманида инновацион технопарк ташкил этиш тўғрисида” ги Фармони.

4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 15 сентябрдаги ПҚ-3279 сонли “Сирдарё вилоятида замонавий пахтачилик-тўқимачилик кластерини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида” ги Қарори.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5 майдаги “Фаол тадбиркорлик ва инновацион фаолиятни ривожлантириш учун шарт-шароитларни яратиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги Қарори.

6. Захидов Г.Э. Ишлаб чиқаришни кластер усулида ташкил этиш ва бошқариш услубиёти. // Монография. – Тошкент: «Fan» нашриёти, 2016.-157 б.

7. Кузовлева И.Ю. Инновационная инфраструктура предпринимательской деятельности: содержание, классификация и факторы развития // Современные проблемы науки и образования. – 2015. №1(1). – С. 621-628.

8. Сибирская Е.В. и др. Сущностно-содержательная природа процесса проектирования сбалансированной инновационной инфраструктуры // Фундаментальные исследования. – 2013. №10(11). – С. 2514-2518.

9. Salahodjaev R., Gorlova E., Adilova Sh. Innovative Infrastructure, Financial Development and Innovative Activity in Developing Economies: Cross Country Empirical Investigation // Modern Economy. 2013, 4, pp. 243-247. DOI: 10.4236/me.2013.44027

10. Tan J. Growth of Industry Clusters and Innovation: Lessons from Beijing Zhongguancun Science Park // Journal of Business Venturing. 2006, 21(6), pp. 827-850. DOI: 10.1016/j.jbusvent.2005.06.006